

ИЗВЈЕШТАЈИ

ИЗВЈЕШТАЈ

О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА СР ЦРНЕ ГОРЕ ЗА 1975. ГОДИНУ

ОРГАНИ УПРАВЉАЊА

I

У Институту, као радној организацији без основних организација удруженог рада, сви радници су носиоци права и обавеза. О свим питањима живота и рада непосредно одлучују у Радној заједници, као и преко колегијално-извршног органа. О одређеним питањима од посебног друштвеног интереса, која су утврђена статутом, одлучују заједно са члановима радне заједнице и представници оснивача и заинтересованих друштвено-политичких и радних организација из редова Централног комитета Савеза комуниста Црне Горе, Републичке конференције ССРН Црне Горе, Извршног вијећа Скупштине СР Црне Горе, Савеза удружења бораца НОР-а СРЦГ и Друштва историчара Црне Горе.

Радна заједница

У протеклој, 1975. години одржано је 12 сједница Радне заједнице, од којих 2 са представницима друштвене заједнице.

На овим сједницама је расправљано и одлучивано о низу питања из живота и организације рада Института, а посебно: о утврђивању програма рада и финансијског плана за 1975. годину, о извјештају о раду Института у току 1974. године, о завршном рачуну за 1974. годину, о избору нове редакције и одговорног уредника часописа „Историјски записи“, о одређивању представника Института у 8 (осам) комисија Универзитета „Вељко Влаховић“,

о питању штампања посебних издања Института, о плану и програму развоја и низу докумената Универзитета „Вељко Влаховић“, о склапању уговора о купопродаји једног стана, о реализацији програма научноистраживачког рада 1971—1975. године, о резултатима пословања по периодичним обрачунима и о личним дохоцима, о времену, распореду и накнади за коришћење годишњег одмора. Институт је као члан Универзитета „Вељко Влаховић“ давао своје мишљење и доносио одлуке о неколико самоуправних споразума који се односе на оснивање, организацију и рад Центра за марксистичке студије, Центра за наставу општенарodne одбране, Културно-умјетничког друштва и др., чиме је узео учешћа у креирању политике развоја и живота Универзитета. Поред ових поменутих послова, било је ријечи и залагања у циљу обезбјеђења што бољих услова за свестрани напредак у раду и остваривању конкретних интереса и циљева Института и појединаца и проналажење што бољих рјешења у остваривању наших укупних задатака.

Извршни одбор

Извршни одбор, као колегијално-извршни орган којему је Радна заједница повјерила одређене функције и задатке, броји 5 чланова. У току 1975. године одржао је 4 сједнице и на њима, поред осталог: утврђивао предлоге планова рада и развоја, финансијског плана и завршног рачуна, припремао нацрте појединих одлука и докумената, старао се о заштити, употреби и чувању дру-

штвене имовине и у том циљу образовао и одређене комисије, одлучивао о појединачној висини ауторских накнада за чланке и прилоге који су објављени у часопису „Историјски записи“, обављао и неке друге послове у вези са битним питањима рада и друштвено-економских односа у Институту.

Директор је, као инокосни извршни орган, обављао послове који су му одређени законом и статутом, од јануара до маја и од децембра 1975. године, а вријеме од скоро пола године провео је на боловању. За вријеме његовог боловања замјењивао га је др Новица Ракочевић.

Послови који произлазе из функције директора обављани су у складу са важећим прописима и статутом.

Стручни орган

а) Научно вијеће броји 7 чланова, и то: 3 члана са стране, а 4 из Института (др Душан Живковић из Београда, др Петар Стојановић и др Зоран Лакић из Титограда; др Димо Вујовић, др Новица Ракочевић, др Ђуро Вујовић и др Новак Ражнатовић — радници Института).

У току 1975. године Научно вијеће је одржало једну сједницу и на њој разматрало извјештај о научноистраживачком раду Института у 1974. години, извршило избор у научна звања вишег научног сарадника др Радоја Пајовића и др Зорана Лакића и утврдило предлог за избор одговорног уредника и члана Редакције часописа „Историјски записи“.

б) Научни колектив је одржао 7 (седам) састанака и на њима утврђивао предлог научноистраживачког рада по тромјесечјима, као и вршио анализе реализације тих периодичних и годишњег плана рада, утврдило предлог за избор нове Редакције часописа „Историјски записи“, дао мишљење и примједбе на нацрт Закона о високом школству, о материјалу Педагошке академије у Никшићу, о програму четворогодишњег студија историје и географије, упо-

знао се и дао мишљење о предлозима научних радника из земље у вези са петогодишњим планом за проучавање историје Црне Горе 1975—1980, разматрао тешкоће у погледу штампања часописа и посебних издања и коначно утврдило предлог петогодишњег плана и плана научноистраживачког рада за 1976. годину. Поред наведеног, научни колектив и друге организационе јединице су расправљали и о низу других питања, са циљем да се допринесе ефикаснијем раду и енергичнијем рјешавању и остваривању конкретних задатака појединаца и Института као цјелине.

Унутрашња организација

У складу са предметом рада, задацима и пословима у Институту постоје три сектора, и то: научни сектор, Архив за раднички покрет и сектор општих и рачуноводствених послова. Научни сектор има Одјељење за историју Црне Горе до 1918. године, Одјељење за историју Црне Горе после 1918. године и Библиотеку.

У овим секторима, који немају својство основних организација удруженог рада, радило је до краја јула 20 радника, од којих 11 у научној сектору, 3 у Архиву за раднички покрет, 2 у Библиотеци и 6 у сектору општих и рачуноводствених послова (два радника се појављују у научној сектору, Архиву и Библиотеци).

Двадесет трећег јула 1975. године умро је Павле Милошевић, вршилац дужности руководиоца Библиотеке Института.

Од поменутих 20 радника, 11 има високу стручну спрему — од којих су 8 доктори наука, 2 вишу, 3 средњу, 2 су квалификовани, и 1 полуквалификовани и 1 без квалификације.

Почетком године примљен је приправник Марица Маловић, која ће се, после завршетка постдипломских студија, бавити изучавањем историје Црне Горе до краја XV вијека.

У Институту се већ поодавно уочила потреба да се ангажује неколико млађих научних радника

и ради подмлађивања, а посебно да би се приступило проучавању турског периода, односа с Албанијом и послеријатног периода, али је тешко наћи адекватна кадровска рјешења, а још теже обезбиједити потребна средства и станове. Тај задатак се преноси из године у годину, па и даље остају недовољно обрађена ова доста широка подручја истраживања од значаја за изучавање прошлости Црне Горе и њених веза са сусједима.

Материјална средства и стамбено питање

Институт се посљедњих година суочава са озбиљним проблемима у погледу обезбјеђења средстава за извршење свог програма рада. Наиме, СИЗ за научне дјелатности, која углавном финансира активности наше институције, утврђује нам средства која су заиста недовољна, а посебно је питање када се то чини и колико се при том равноправно чује ријеч Института. Напомињемо да је Институт претходних година некако хватао крај с крајем, захваљујући преношењу средстава и обавеза из године у годину, а нешто и стању фондова. Прошле године, је, међутим, стартовао без икаквих „вишкова“ и дошао је у тежак материјални положај. Прошле године обустављен је одлазак научних радника на научноистраживачки рад, што је негативно утицало на извршење планираних задатака, нијесу одобрavana службена путовања, није штампан ниједан рукопис, иако их је 7 спремно прије годину или више, нијесу плаћани ауторски хонорари сарадницима, нијесу ни укорићене књиге које пропадају или службени листови итд.

Питање финансирања и активности Архива за раднички покрет покреће се већ 7—8 година, али још увијек дио средстава за његову дјелатност додјељује СИЗ за научне дјелатности, а други дио СИЗ за културу СРЦГ, и то толико да се могу обезбиједити скоро само лични доходи радницима. Нема сумње, та неизвјесност око финансирања негативно утиче ка-

ко на планирање тако и на извршење одређених и планираних задатака у Архиву.

Због недостатака средстава Институт није у могућности да извршава крупне друштвене обавезе око микрофилмовања најважније грађе у Архиву.

Зграда у којој је Институт смјештен углавном задовољава, али њено одржавање, и поред тога што је она основно средство Управе зграда Извршног вијећа Скупштине СРЦГ, озбиљан је проблем. У оваквим условима финансирања не могу се обезбиједити средства за озбиљније послове као што су реконструкција и измјена електричне инсталације, фарбање столарије, кречење и сл., па зграда, а посебно фасада и столарија, постепено и осјетно пропада. Нарочито озбиљан проблем је са електричном инсталацијом.

Опрема радних просторија веома је оскудна, а и то што има налази се у лошем стању. Чitava опрема Института има вриједност у износу од 112.846 динара, од чега двије трећине чине сталаже у Библиотеци и Архиву и апарати за фотолабораторију.

Институт поодавно истиче стамбене невоље неких радника и тражи помоћ. Од 1973. године није добио ни динара нити од СИЗ нити од других за рјешавање стамбених питања, па и покушај да се преко кредита од Инвестиционе банке нешто учини бар за један стан изгледа неће дати резултата. Сада Институту недостају 3 (три) двособна стана, а ако би примио нове кадрове онда — се захтјев повећава још за толико, па би се прерасподјелом рјешавало и ово значајно питање.

II

НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

Одјељење за историју Црне Горе до 1918. године

Научни радници у овом одјељењу Института радили су на 5 уговорених тема, и то:

1. — Црна Гора од краја XVIII до средине XIX вијека

На овој теми радио је др Ђоко Пејовић, научни савјетник.

Аутор је у току 1975. године завршио овај раније започети већи рад. До краћег продужења рада на теми дошло је због консултовања дијела најновије литературе и веће збирке необјављених извора. Неопходно је било да се, уз ово, напише и неколико мањих одјељака текста о карактеристичнијим питањима унутрашњих односа црногорско-брдске државе. Одговарајућа структура укупног текста, предвиђеног за IV књигу Историје Црне Горе, такође је заштијевала извјесне напоре.

Послије истека времена у коме је требало завршити уговорени рад, крајем маја, рађено је на утврђивању композиције текста, његових дјелова, глава и одјељака, и темељитом читању у циљу припрема свега написаног за куцање.

Др Ђоко Пејовић је радио од јуна 1975. на теми *Развитак филозофске мисли у Црној Гори од почетка XIX до средине XX вијека*.

За овај задатак израђена је библиографија текстова из старијих црногорских часописа и неколико других издања, које за рад на теми треба добро упознати. Првих мјесеци 1976. године извршиће се преглед остале грађе.

Аутор је у току године радио и на остваривању других обавеза, изван Института, везаних за област његових интересовања.

2. — Спољна политика Црне Горе од париског мира (1856) до смрти књаза Данила (1860)

На овој теми радио је др Радоман Јовановић, научни сарадник.

Према плану рада и уговореним обавезама аутор је био дужан да изврши сва архивска истраживања у Југославији. Такође је требало провести на научноистраживачком раду у Београду и Цетињу по мјесец дана. Трбало је исписати податке из француске дипломатске грађе која је поручена из Париза (око 3.000 страница

микрофилмоване грађе). Због недостатка финансијских средстава, грађа није могла бити снимљена, па тај дио задатка није извршио. Иначе, домаћа грађа је сва прикупљена, па је тај дио посла аутор обавио. Уколико се не нађу средства за микрофилмовање француске грађе, рад ће бити писан на основу домаће, аустријске и руске грађе, уз постојеће исписе из француске грађе.

Аутор је у току године објавио већи рад „Политички односи Црне Горе и Србије 1866—1868“ у „Гласнику Цетињских музеја“ (књ. VI, Цетиње 1974 — објављено 1975, стр. 5—53) и више биљежички и приказа.

До априла 1975. године Јовановић је био одговорни уредник часописа „Историјски записи“.

Државно уређење Црне Горе 1878—1903

На овој теми радио је др Новак Ђажнатовић, научни сарадник.

Аутор се суочио са чињеницом да је период историје Црне Горе 1878—1903. историографски понајмање обрађен. Зато је претходно морао да посебно обради неке проблеме из овог периода, па је одабрао и започето истраживање за три посебне теме: „Односи Црне Горе с Албанијом и Турском 1878—1906“, „Опозиција режиму књаза Николе 1878—1905“ и „Црна Гора и Ватикан 1878—1916“ (за сада до 1903). За ове теме обавио је укупно 40—50 посто истраживања у архивима на Цетињу. Мада је пошао доста у ширину, принуђен је да тако и настави. Грађа коју буде прикупио за наведене посебне теме биће подлога и за општу тему.

У складу са свим наведеним, аутор је у току 1975. године урадио сљедеће: за тему о црногорско-албанским односима комплетно је прикупио грађу из Архива Црне Горе на Цетињу и Архивског одјељења Државног музеја на Цетињу, као и из архивских збирки у Историјском институту СРЦГ за период 1878—1887. За све посебне теме испрпао је материјал из архиве аустроугарског посланства у Архиву Црне Горе

на Цетињу за период 1898—1903. Упоредо је исписао материјал за проблем односа Црне Горе и Србије тога периода.

О питању унутрашњег развоја Црне Горе 1878—1903. изучавао је државно устројство послје 1878, прије свега реформу државне управе 1879, затим развој законодавства, а посебно ОИЗ Валтазара Богишића.

У току 1975. године др Ражнатовић је радио у редакцији „Историјских записа“.

4. — *Историја Црне Горе 1903—1918*

На овој теми радио је др Новица Ракочевих, виши научни сарадник.

Аутор је у току 1975. године радио на проблемима из ове теме свега три мјесеца. Изучавао је спровођење реформи у Црној Гори 1902—1905, друштвене односе у то вријеме и питање доношења Устава 1905. године.

Највећим дијелом у току 1975. године др Ракочевих је радио на теми „Односи Црне Горе и Аустро-Угарске 1903—1914“, која је (по плану) требало да буде завршена до краја 1974. године. Узроци закашњења су посебно изнелатности, али и овдје треба напоменути да је грађа за ову тему највећим дијелом на њемачком језику и да се исписује са микрофилмова, што је посебно тешко, а уз то и микрочитач је био у квару скоро двије године. Рад на овој теми приводи се крају, а резултати ће се користити и за обраду већ поменути теме „Црна Гора 1903—1918“.

Одјељење за историју Црне Горе послје 1918. године

1. — *Политички живот у Црној Гори 1918—1941.*

На овој теми је радио др Димо Вујовић, научни савјетник и директор Института.

Аутор је у току 1975. године обавио истраживања у архивима у Котору, Херцег-Новом и Дубров-

нику. Истраживачки рад у осталим архивима и библиотекама, како је било планирано, није обавио због болести (на боловању је био од маја до децембра 1975).

У периоду јануар-мај радио је у архивима у Дубровнику, Херцег-Новом и Котору у вези са темом „Црногорска федералистичка странка“. Осим тога, анкетирао је неколико личности које су му пружиле податке. У истом периоду приступио је писању и обрадио период до краја 1924. године. Болест га је спријечила да настави писање.

Осим наведеног, др Вујовић је обављао послове који су слиједили из његове дужности директора Института, члана Редакције „Историјских записа“ и члана Редакције за вишетомну историју Црне Горе.

У Друштву за науку и умјетност, као секретар Одјељења и члан Предсједништва, уредио је и предао у штампу „Гласник Одјељења друштвених наука“, организовао два савјетовања научних радника (археолога и филозофа) и обавио низ других послова, прије свега у вези са израдом плана рада Друштва.

У току 1975. године објавио је чланак: Француски љекари у Црној Гори у другој половини XIX вијека.

2. — *КПЈ у Црној Гори 1929—1941*

На овој теми радио је др Јован Р. Бојовић, виши научни сарадник.

У току 1975. године истражио је архивску грађу у Архиву за раднички покрет при Историјском институту у Титограду, и то за период 1929—1932. Осим архивске грађе прегледао је лист „Пролетер“ (1929—1942) и часопис „Класна борба“. Према плану за 1975. требало је да врши истраживања у Котору и Цетињу за поменути период, али због недостатка материјалних средстава Институт није могао да га пошаље у ова мјеста.

Такође према плану Института, поводом четрдесетогодишњице појаве првог илегалног листа „Удара“, органа Покрајинског комите-

та КПЈ за Црну Гору из 1935. припремио је његово објављивање. Рукопис има око 160 страна куцаног текста, од којег је сам написао око 120 (остало чине текст „Удара“ и фотокопије). Рад је дат на рецензију.

Од априла 1975. године Бојовић је одговорни уредник часописа „Историјски записи“. У циљу окупљања сарадника, написао је више писама научним и образовним установама као и појединцима у земљи. Такође је написао више писама појединим установама и предузећима тражећи материјалну помоћ за издавање часописа, јер су средства од СИЗ за научне дјелатности била минимална. Написао је и припремио потребну документацију о часопису за конкурс за помоћ у финансирању код Савезног одбора.

Уз велике напоре припремио је и предао у штампу чегири броја часописа.

Написао је 2 прилога за часопис „Историјски записи“, и то: Поводом четрдесете годишњице „Удара“ и Сарадња Вељка Влаховића у „Димитровцу“. Оба прилога су објављена у „Историјским записима“ бр. 1 за 1975. годину. Написао је и прилоге: Из сјећања др Милорада Пипера на предатни револуционарни рад (објављен у „Токовима“ 1975 (10—11) и Нека сјећања Војислава Биљановића о револуционарном раду у Цетињу и Загребу 1932—1941 („Гласник Цетињских музеја“).

Бојовић је у току године указивао помоћ лицима која су била упућена код њега од стране професора или ментора, у погледу изучавања појединих питања из историје Црне Горе у међуратном периоду, указујући им на архиве и њихове фондове и потребну литературу за магистарске или докторске дисертације.

Члан је Скупштине СИЗ за научне дјелатности СРЦГ, Секције Општинске и Републичке конференције Савеза синдиката за науку и образовање, Секције Републичке конференције Социјалистичког савеза за науку и образовање, Савезног одбора Синдиката радника друштвених дјелатности

и Савјета часописа „Стварање“. У свим тим органима активно је учествовао у раду и скоро редовно присуствовао састанцима. Такође је био члан Комисије за друштвено-економске науке Одбора за награду АВНОЈ-а, гдје је био и рецензент.

3. — Италијански окупациони систем у Црној Гори (1941—1943)

На овој теми радио је др Радоје Пајовић, виши научни сарадник.

У току 1975. године провео је 10 мјесеци на студијском боравку у Риму, тако да је његов рад на овој теми имао извјесних одступања од планираног. Истина, и његов студијски боравак у Италији био је у најдиректнијој вези с уговореном темом, али објективне околности нијесу дозволиле да се његова специјализација одвија онако како је био замислио и планирао. Прије свега, архивска истраживања за уговорену тему није могао да обавља, јер архивска грађа која се односи на II свјетски рат још није приступачна за научно истраживање. Сва његова настојања у том погледу остала су без резултата. Ни прегледање италијанских новина, за које је претпостављао да ће садржавати податке за уговорену тему, није донијело резултата, јер италијанска штампа није доносила вијести о Југославији послеги отпочињања ослободилачке борбе у нашој земљи. Не само штампа него ни званични Ратни билтени италијанске Врховне команде, послеги априлског рата 1941. године, нијесу објавили ни једну једину вијест са југословенског ратишта. Умјесто архивских, извршио је библиографска истраживања, не само за уговорену тему него и за друге научне проблеме који су везани за Црну Гору, па и шире. Успио је да прегледа многе публикације, у првом реду дневнике и мемоаре, а затим и научну литературу, која ипак није тако бројна, што је резултат околности да архивска грађа за период рата још није доступна научним радницима.

Преостала два мјесеца требало је да проведе на истраживању италијанске грађе, која се налази у Архиву Војног историјског института у Београду. Међутим, због љетње сезоне, био је принуђен да прекине и поново настави специјализацију у Италији (коју је дефинитивно завршио крајем новембра 1975. године), а и због недостатка финансијских средстава није био у могућности да обави ова истраживања у Београду.

Аутор с разлогом очекује продужење рока за ову тему за годину дана, тј. за вријеме које је провео на специјализацији у Италији, о чему је Институт поднио захтјев СИЗ за научне дјелатности, па се нада да ће ову тему завршити у року.

4. — Црна Гора у првој години НОР-а

На ову тему радио је др Ђуро Вујовић, научни сарадник.

У току 1975. године аутор је разговарао са десетак руководећих личности из прве године НОР-а и направио потребне забиљешке из тих разговора. За те разговоре користио је њихове доласке у Институт, као и два-три службена путовања у Београд, посебно саветовање које је у мају одржао у организацији СУБНОР-а општине Титоград. Иначе, истраживања која је требало извршити у Војноисторијском институту за савремену историју у Београду није извршио, јер за то Институт није имао финансијских средстава.

Завршетком истраживања у Београду била би углавном завршена истраживања на ову тему. Међутим, он је и прије завршетка истраживања отпочео да пише нека кључна поглавља.

Поред ангажовања на главној теми, аутор је радно и ванредно вријеме користио за извршавање разних других научних задатака. Тако је објавио рад О специфичности политичког тренутка у Црној Гори у првој половини 1942. године („Наши разгледи“, 9/1974), Листом у борбу кроз огањ за слободу 1941—1945 („Народноослобо-

дилачка борба и социјалистичка револуција у подгоричком срезу 1941—1945“ — 10 ауторских табака (књ. Револуционарни покрет у општини Титоград 1919—1945), написао је биографије за 20 народних хероја из Црне Горе (укупно три ауторска табака), објављене у другом издању „Зборника народних хероја Југославије“, припремио за штампу рад „О елементима грађанског рата у народноослободилачком рату“ и 9 радова мемоарскога карактера, који су читани на научном скупу од децембра 1972. године у Титограду и један за „Историјске записе“. Такође је радио и на доста других ситнијих послова (рецензије, сарадња са Републичким заводом за унапређивање школства на питању школских програма, предавања и др.).

5. Марица Маловић, која се налази на послједипломским студијама у Београду, успјешно је положила испите из латинске палеографије, ћирилске палеографије са старословенским језиком и историје Србије у средњем вијеку. Такође је успјешно завршила први курс италијанског језика у Институту за стране језике.

У току године прикупљала је библиографију за магистарски рад и написала два приказа за часопис „Историјски записи“.

III

НАУЧНИ СКУПОВИ И КОНГРЕСИ

1. — На XXII конгресу фолклориста Југославије учествовао је др Јован Бојовић са саопштењем „Осврт на прошлост дурмиторског подручја“.

2. — На међународном симпозијуму у Сарајеву посвећеном стогодишњици устанка у Босни и Херцеговини и Велике источне кризе 1875—1878. учествовао је др Новак Ражнатовић са рефератом „Спровођење одлука Берлинског уговора о Црној Гори“.

3. На научном скупу који је организовао Трећи програм Радио-Београда са темом „О елементима грађанског рата у народноос-

слободилачком рату“ учествовао је др Ђуро Вујовић са рефератом „Црна Гора у првој половини 1942. године“.

IV

ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

У марту 1975. године изабрана је нова редакција часописа „Историјски записи“. Пошто није било довољно финансијских средстава, доведено је у питање даље излагање часописа. Средства добијена од СИЗ-а за научне дјелатности једва да су могла подмирити штампање једног броја. Због тога је Редакција била приморана да тражи финансијску помоћ од појединих радних организација у земљи. Захваљујући тој помоћи и залагањем Редакције, у току 1975. године дата су у штампу четири броја „Историјских записа“, и то бр. 1 и 2 и двоброј 3—4. Број 2 је тематски посвећен тридесетогодишњици ослобођења и побједе над фашизмом.

Институт је у току 1975. године штампао Збирку докумената под насловом „Црногорска антифашистичка скупштина народног ослобођења 1944—1945“, коју је приредио за штампу др Зоран Лакић.

Још од 1973. у штампарији се налазе два рукописа, и то: „Ловћенски НОП одред и његово подручје у НОР-у 1941—1945“ од Ђ. Вујовића и „Напредни омладински покрет у Црној Гори 1918—1941“ од Ј. Бојовића, али још нијесу изишли из штампе.

Институт је припремио за штампу 5 рукописа, и то: „Четнички и сепаратистички покрет у Црној Гори 1941—1945“ — Р. Пајовића, „Односи Црне Горе и Србије 1903—1918“ — Н. Ракочевића, „Просвјетни и културни рад у Црној Гори 1918—1941“ — Ђ. Пејовића, „Политички односи Црне Горе са Србијом 1860—1878“ — Р. Јовановића, „Берлински конгрес и Црна Гора“ — Н. Ражнатовића. За штампање ових рукописа потребна су велика средства.

V

АРХИВ ЗА РАДНИЧКИ ПОКРЕТ

У току године радници Архива су пружали услуге научним и јавним радницима, заинтересованим институцијама и појединцима — било путем омогућавања рада у Архиву, давања писмених информација или одабирањем и снимањем потребних им докумената. Само за потребе постављања изложбе у Спомен-дому у Колашину радници Архива су помогли да се одабере и сними неколико стотина докумената из Архива. За потребе других научних и културних установа или појединаца одабрано је ксерографисано или снимљено у току године неколико стотина докумената из нашег Архива. Током године у Архиву је радило на дуже вријеме 9 научних и културних радника, док се десетине других користило грађом Архива.

У току 1975. године приновљено је и сређено неколико десетина докумената из предратног и ратног периода, као и неколико сјећања. Највише се радило на сређивању послјератне грађе, посебно архиве Републичког вијећа Синдиката, а вршена су и нека допунска сређивања и фасцикулирања грађе појединих среских комитета Партије. На захтјев Републичког секретаријата унутрашњих послова враћена је грађа коју су нам претходне године били дали на сређивање, с тим што смо се договорили да послје коначног сређивања дио те грађе уступе Архиву. У току године извршен је обилазак регистратура републичких друштвених политичких организација и вођени су разговори посебно са ЦК СК и Републичком конференцијом Социјалистичког савеза у вези са припремом грађе за преузимање. Са радом на припреми ове грађе за преузимање тек се отпочело, па ће се посао наставити у наредној години.

У току године изашла је из штампе „Збирка докумената ЦА-СНО“, која углавном садржи документа из нашег Архива. Вршене су припреме, путем одабирања

и прикупљања нових докумената, за даље објављивање докумената у едицији Извори за историју радничког покрета и револуције у Црној Гори.

Због недостатка средстава, у току ове године није вршено конзервирање оштећених оригиналних докумената, нити микрофилмовање оригиналне грађе, па су у циљу заштите грађе предузимане само редовне мјере чишћења, стављање у омоте и фасцикулирање докумената.

На захтјев Савеза друштава архивских радника Југославије, радници Архива су отпочели рад на попису фондова и збирки грађе из Архива за потребе публикације „Архивски фондови и збирке у архивима Југославије“. Овај посао ће се наставити почетком наредне године. Смрт Павла Милошевића и дуже боловање шефа Архива Станишића, поред финансијских тешкоћа, допринијели су да програм рада Архива за 1975. годину не буде у потпуности извршен.

VI

БИБЛИОТЕКА

У току 1975. године радило се на планираним задацима. Редовно је инвентарисана сва принова, старе и оштећене књиге су издвојене, праћена је библиографија издања и читаоци су редовно услуживани — како они из Института тако и доста оних са стране, а нарочито студенти и ђаци

приликом израде дипломских радова.

У току године приновљено је 138 књига. Листови које издају привредне и друге организације у Црној Гори углавном су редовно примани.

Задаци око куцања каталожких листића, ревизије књижног фонда, повезивање новина и оштећених књига — нијесу у потпуности остварени због болести и мањкања средстава.

Смрт вршиоца дужности шефа Библиотеке Павла Милошевића је утицала да се неки послови на вријеме не обаве.

Библиотека набавља доста књига и часописа путем размјене са 117 институција, од којих су 67 у иностранству.

Институт нема потребног кадра који би се бавио израдом библиографија, а у Библиотеци нема ни потребних каталога, што у многоме отежава научни рад и коришћење Библиотеке.

У току године Библиотеку је користило око 50 лица са стране.

VII

ОПШТА И РАЧУНОВОДСТВЕНО-КОМЕРЦИЈАЛНА СЛУЖБА

У току 1975. године ове службе су извршиле све планиране задатке, а и многе текуће који су се односили на њихову дјелатност.

Припремиле су и обрадиле потребне материјале, анализе, извјештаје и сл. за 17 сједница Радне заједнице Извршног одбора и Научног вијећа.